

De uittreding uit een coöperatieve vennootschap

Van **alle vennootschappen met rechtspersoonlijkheid** is de **coöperatieve vennootschap** wellicht de meest opmerkelijke. Als enige vennootschapsvorm laat zij toe dat de **vennoten vrij**, en zonder al te veel formaliteiten, **uittreden**.

Dit voordeel valt niet te onderschatten: het zorgt dat de vennoot nooit de gevangene is van zijn eigen aandelen - wat in andere vennootschapsvormen soms wel het geval is.

Bovendien is de uittreding uit een coöperatieve vennootschap ook vanuit fiscaal oogpunt veeleer interessant.

Maar hoe gaat een dergelijke uittreding in haar werk?

Stel, u bent **minderheidsaandeelhouder** van een **naamloze vennootschap**. Met slechts een fractie van de aandelen, laten we aannemen 20 procent, heeft u weinig of niets in de pap te brokken.

U ondergaat de beslissingen van de meerderheidsaandeelhouder. Begrijpelijk dan ook dat u af wil van uw aandelen. Maar wat blijkt, **niemand is erin geïnteresseerd**. De meerderheidsaandeelhouder heeft geen zin om geld op tafel te leggen voor aandelen die hem amper toegevoegde waarde bieden. En een derde voelt niet meteen de behoefte om uw weinig benijdenswaardige positie over te nemen.

Eventueel zou een **inkoop van eigen aandelen** u uit uw benarde positie kunnen verlossen. Bij dergelijke verrichting neemt de vennootschap uw aandelen over, meestal om ze onmiddellijk te vernietigen. Maar de inkoop van eigen aandelen vergt een omslachtige procedure, is aan strenge voorwaarden onderworpen, en is bovendien niet volledig gevrijwaard van fiscale risico's. Niet meteen aangewezen, dus.

Wat is een coöperatieve vennootschap?

In een coöperatieve vennootschap ligt dat anders. De vennoot die dergelijke vennootschap wil **verlaten**, heeft daartoe in principe steeds de mogelijkheid: de coöperatieve vennootschap is een vennootschap samengesteld uit een **veranderlijk aantal vennoten** met **veranderlijke inbrengen**.

De coöperatieve vennootschap bestaat in **twee varianten**, één met beperkte aansprakelijkheid van de vennoten (de coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid - **CVBA**), en één met onbeperkte aansprakelijkheid van de vennoten (de coöperatieve vennootschap met onbeperkte aansprakelijkheid - **CVOA**). In de praktijk wordt meestal, om evidente redenen van beperking van de aansprakelijkheid, voor de eerste variant gekozen. We beperken ons dan ook daartoe.

Het **kapitaal** van een CVBA bestaat uit een **vast en een variabel deel**. Het vast gedeelte van het kapitaal mag **niet lager zijn dan 18.550 euro**. Belangrijk voor wat volgt is ook dat een coöperatieve vennootschap, in tegenstelling tot alle andere vennootschapsvormen, **minstens drie vennoten** moet tellen.

Hoe treedt een vennoot uit?

Wat houdt een uittreding uit een CVBA nu uiteindelijk in? Door uit de vennootschap te treden, zegt de uittredende vennoot het vennootschapscontract eenzijdig op, en heeft hij **recht op uitbetaling van zijn 'scheidingsaandeel'**.

De vennootschap zelf blijft, ondanks de uittreding, gewoon voortbestaan. De uittreding mag er echter niet toe leiden dat het vast deel van het kapitaal aangetast wordt, en evenmin mag het aantal vennoten, ingevolge de uittreding, dalen tot minder dan drie. In voorkomend geval moet de uittreding geweigerd worden.

Een **uittreding** gebeurt **zonder noemenswaardige formaliteiten**. In elk geval vereist zij niet dat de - omslachtige - procedure voor een statutenwijziging gevolgd wordt. Meestal zorgen de statuten dat een **gewone aangetekende brief** volstaat. Een uittreding kan met andere woorden op zeer informele wijze plaatsgrijpen.

Nochtans is de uittreding geen absoluut recht van elke vennoot van een coöperatieve vennootschap. U moet inderdaad met **enkele beperkingen** rekening houden.

Vooreerst bepaalt de wet dat vennoten enkel in de loop van de eerste zes maanden van het boekjaar het recht hebben om uit te treden. Strikt genomen zou dit betekenen dat een ontslag aangeboden in de tweede helft van het boekjaar nietig is. In de praktijk stelt men zich nochtans soepeler op : men neemt aan dat de vennootschap dergelijk ontslag alsnog kan aanvaarden, in welk geval het dan ingaat in het begin van het daaropvolgend boekjaar.

Daarnaast kunnen ook de statuten de uittreding aan voorwaarden onderwerpen: zij kunnen een verbod van uittreding gedurende een zekere periode opleggen, zij kunnen eisen dat de kandidaat-uittreder een nieuwe vennoot aanbrengt, zij kunnen de termijn van zes maanden (zie boven) inkorten (maar niet verlengen), enzovoort. De statuten kunnen zelfs een algeheel uittredingsverbod bevatten.

Welke rechten heeft de uitgetreden vennoot?

Zoals gezegd, heeft de **uitgetreden vennoot** recht op de uitbetaling **van zijn scheidingsaandeel**. Hij houdt op vennoot te zijn, en wordt daarvoor door de vennootschap uitbetaald. De basis voor de berekening van het scheidingsaandeel is de balans van het boekjaar waarin de uittreding plaatsvindt.

Treedt een vennoot uit op 15 april 2003, dan wordt hij uitbetaald op basis van de balans van de **vennootschap per 31 december 2003**. Geeft hij daarentegen zijn ontslag op 15 augustus 2003 - wat per hypothese door de vennootschap aanvaard wordt -, dan gaat dit ontslag pas in per 1 januari 2004, zodat de uitgetreden partij moet wachten op de balans per 31 december 2004 om zijn scheidingsaandeel te kunnen ontvangen. Dit alles in de veronderstelling dat de vennootschap per kalenderjaar boekhoudt.

Een en ander betekent nochtans niet dat de uittredende vennoot ook steeds recht heeft op de in de vennootschap opgebouwde reserves. Deze materie wordt best uitdrukkelijk in de statuten geregeld : men neemt immers aan dat, bij stilzwijgen van de statuten, de uittredende vennoot geen recht heeft op de beschikbare reserves. In geen geval kan hij echter rechten doen gelden op de wettelijke reserve noch op eventuele onbeschikbare reserves.

Op **fiscaal vlak** wordt het **scheidingsaandeel** behandeld als een **dividend**, althans ten belope van het **positief verschil** tussen het **ontvangen scheidingsaandeel** enerzijds en de **aanschaffingswaarde van de aandelen** anderzijds.

Dit verschil wordt onderworpen aan een **roerende voorheffing van 10%**. In vergelijking met het gewone tarief dat van toepassing is op dividenden (25% of 15%) is dit vanzelfsprekend voordelig. Maar het is natuurlijk niet zo gunstig als de fiscale behandeling van een meerwaarde op aandelen bij verkoop aan een derde partij. Dergelijke meerwaarde is immers op vandaag in de regel nog steeds belastingvrij. Was het uitgangspunt van deze bijdrage nu niet dat dergelijke kopende tegenpartij vaak onvindbaar is?